

Quan Itàlia és Xile

La detenció de disset militants independentistes sud-tirolesos —partidaris de l'annexió d'aquesta regió italiana a Àustria—, ha provocat un gran debat públic a Itàlia i una presa de posició sorprenent, en favor seu, del govern de Viena. La polèmica encara no s'ha acabat. Fins i tot, un grup parlamentari italià d'extrema esquerra reclama també el dret a la lliure expressió i a la reclamació política de l'autodeterminació per als alemanys d'Itàlia.

Vicent Partal

El 4 de novembre de l'any passat alguns cotxes travessaven el túnel del Brennero, en els Alps, des del sud, camí de Viena. Abans d'entrar al túnel, els carrabiners italians els van demanar la documentació. A l'eixida van ser els guàrdies austríacs els qui ho van fer. A uns i altres, els van parlar en alemany. Les disset persones que travessaren la frontera oficial entre Àustria i Itàlia anaven a manifestar-se davant el Hofburg, el palau on es reunia la Conferència Europea per la Seguretat i el Desarmament. Allà enarboraren banderes austríaques i sud-tiroleses i unes pancartes on es veia el mapa del Tirol del Sud (oficialment italià) retallat de la bota itàlica i unit —precisament pel Brennero— a Àustria. Aquelles disset persones, d'edats entre 18 i 45 anys, eren membres de *V Heimabund* (Lliga Patriòtica), l'organització sud-tirolesa de dreta, o inclús d'extrema-dreta, que més s'ha distingit per la seva política d'enfrontament amb Itàlia.

Un jutge italià, Edoardo Mori, va considerar que allò era un excés. Van passar uns mesos de procediments i, fa poc més de quinze dies, va saltar la sorpresa: basant-se en l'article 269 del codi penal, un article introduït durant l'època feixista, va ordenar la detenció immediata de disset sud-tirolesos, entre els quals hi ha Hans Stieler, Stefan Veninger i la figura carismàtica de la Lliga Patriòtica, Eva Klotz. El motiu aduït era «activitats antiitalianes».

Condemna dels partits italians

En la llunyana Roma la major part dels partits polítics van reaccionar amb estupefacció. Aquelles persones no havien fet una altra cosa que manifestar-

se. Per bé que era cert que hi havia indicis de col·laboració amb els grups que col·loquen de tant en tant bombes antiitalianes en la regió coneguda oficialment com Alto Adige.

El socialista *Avanti* escrivia que «una vegada més la justícia fa política a Itàlia» i manifestava la seva «vergonya». La premsa comunista condemnava encara en uns termes més durs els fets. *La Repubblica*, el *Corriere della Sera*, obrien les pàgines amb els comentaris de l'actuació judicial. Només el feixista MSI es mostrava d'acord amb l'actuació del jutge Mori. Quedaven per esclatar dues bombes més, encara.

La sorpresa ve de Viena

La primera, i la més sorprenent, va arribar des de la capital austríaca, on una nota oficial del govern, amb el suport explícit del canceller Franz Vranitzky, recordava que «l'opinió no pot ser arrestada». Passada la primera reacció d'estupor per la intromissió austríaca en els afers interns italians, la tronada no tardà a esclatar. Es va parlar de concomitancies nazis entre el govern de Waldheim i els irredentistes sud-tirolesos. Però a Àustria tots els grups polítics es van posar a favor dels membres de l'*Heimabund*. Els radicals van parlar de «procediment grotesc», els liberals es van mostrar «profundament preocupats pel futur del sud tirolès»; a Innsbruck es va organitzar una manifestació de solidaritat.

La segona de les bombes, aquesta sí de les que exploten, va arribar la mitjanit de divendres set d'agost, amb la majoria dels irredemptistes sud-tirolesos inculpats en presó.

Un Fiat 126 va petar per l'aire a Sarentino. El motiu no podia ser un altre que la matrícula i els colors roig-blanc-verds que decoraven un cristall:

Kurt Walheim.

era el cotxe d'un italià. Al mateix temps, un altre artefacte esclatava en un alberg turístic. El poderós Partit Nacionalista del Tirol del Sud expressava la seva preocupació. El *Volkspartei* sempre s'ha manifestat contra els atemptats. Aquesta vegada ho va fer també, però no va deixar passar per all l'ocasió per criticar «amb tota la força que ens dóna ser el partit majoritari del sud del Tirol» el «processament dels disset».

La polèmica encara no ha acabat. Els sud-tirolesos han estat posats en llibertat provisional, però pesa l'amenaça sobre les seues activitats. La *Democrazia Proletaria*, el grup parlamentari de l'extrema esquerra italiana, es va manifestar la setmana passada amb els mateixos eslògans que havien usat a Viena els nacionalistes tirolesos. «Malgrat les nostres permanents diferències polítiques, creiem que s'ha d'assegurar el dret a la lliure expressió i la reclamació política de l'autodeterminació per als alemanys d'Itàlia» van dir.

Els radicals van fer també diverses declaracions a favor de les reivindicacions sud-tiroleses. Al palau del govern italià el silenci era el mot d'ordre. La nota oficial austríaca va passar per oficialment inexistente. L'embaràs dels portaveus governamentals davant el tema era més que òbvia. Hi havia moltes coses en joc: la unitat de l'actual república italiana, el paper de la justícia, la pervivència de lleis feixistes, el conflicte diplomàtic amb Àustria.

La premsa austríaca va arribar a comparar Itàlia amb «les dictadures com Xile o Bulgària». L'any vinent hi ha eleccions autonòmiques a l'Alto Adige. A Roma ja les miren amb lupa, enmig de la inacabable —i encara no resolta, malgrat les aparences— crisi de govern. I)